

UPLATNENIE ABSOLVENTOV FBP SPU NA TRHU PRÁCE

V informačnej spoločnosti zameranej na vedomostnú ekonomiku zohráva celoživotné vzdelávanie významnú úlohu. Slovenská poľnohospodárska univerzita v akreditovaných študijných programoch jednotlivých fakúlt pripravuje študentov tak, aby sa čo najlepšie uplatnili na medzinárodnom trhu práce. Ciele a zameranie vysokoškolského štúdia na Fakulte biotechnológie a potravinárstva (FBP), teoretická a praktická príprava študentov sú podrobne rozpracované a vychádzajú z celospoločenských potrieb po vysokoškolsky vzdelaných odborníkoch v oblasti biotechnológií, technológie potravín, aplikovanej biológie, hygieny a bezpečnosti potravín.

S cieľom zistiť ako sa absolventi FBP SPU uplatňujú na trhu práce bol zostavený a distribuovaný dotazník. Technikou dotazníka sme oslovili 300 náhodne vybraných absolventov zo všetkých krajov Slovenska a získané názory a informácie vyhodnotili. **Vstupný súbor predstavoval 103 absolventov**, z toho 75 žien a 28 mužov.

Skúmali sme názory respondentov, ktorí ukončili štúdium v rokoch 2007 až 2010. K 30.6.2011 odpovedalo 17 absolventov (16,5 %) z roku 2007, 33 absolventov (32 %) z roku 2008, 23 absolventov (22 %) z roku 2009 a 28 absolventov (27 %) z roku 2010.

Z celkového počtu respondentov 72 respondentov (70 %) pracujú ako zamestnanci, 16 respondentov (15,5 %) je evidovaných ako študenti doktorandského štúdia, 4 respondenti (3,9 %) podnikajú a 11 respondentov (10,7 %) je nezamestnaných.

Respondenti majú ukončené VŠ vzdelanie v týchto študijných programoch: biotechnológia - 25 respondentov, technológia potravín – 70, aplikovaná biológia – 8 respondentov.

Vysokoškolské štúdium absolvovalo 69 respondentov v dennej a 34 v externej forme štúdia.

V Slovenskej republike sa na trhu práce uplatnilo 84 respondentov (82 %) a 10 respondentov (9,7 %) pracuje v zahraničí (Írsko, ČR, Švajčiarsko, Anglicko, Slovinsko).

Po skončení štúdia je pre absolventov škôl veľmi dôležité získať pracovné návyky, nadobudnuté teoretické vedomosti a praktické zručnosti naďalej rozvíjať vo vyštudovaných odboroch. Preto nás zaujímalo, či absolventi využili ponuku trhu práce formou absolventskej praxe. Po skončení štúdia na SPU o absolventskú prax prejavilo záujem 24 respondentov (23 %), z toho 12 (11,6 %) z nich túto prax aj absolvovalo.

V teórii kariéry je pozitívne hodnotené, ak absolvent po skončení štúdia nájde svoje uplatnenie v organizácii, v ktorej absolvoval aj odbornú prax. Počas odbornej praxe študent vypracúva správu z praxe na základe odbornej náplne praxe. Pri výkone týchto praxí si študenti zvyšujú svoje laboratórne ako aj odborné a komunikačné zručnosti. Z nášho

prieskumu vyplynulo, že 23 respondentov si našlo svoje prvé zamestnanie práve v podnikoch, v ktorých odbornú prax absolvovali.

Zamestnanosť absolventov FBP podľa odvetví ekonomickej činnosti (OKEČ, uvádzané v počtoch):

- 13 poľnohospodárstvo, poľovníctvo a lesné hospodárstvo
 - 0 rybolov, chov rýb
 - 0 ťažba nerastných surovín
- 13 priemyselná výroba
 - 1 výroba a rozvod elektriny, plynu a vody
 - 0 stavebníctvo
 - 9 veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru
 - 2 hotely a reštaurácie
 - 6 doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie
 - 3 finančné sprostredkovanie
 - 0 nehnuteľnosti, prenájom a obchodné činnosti
 - 4 verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie
 - 26 školstvo
 - 11 zdravotníctvo a sociálna starostlivosť
 - 1 ostatné spoločenské, sociálne a osobné služby
 - 0 súkromné domácnosti s domácim personálom
 - 0 exteritoriálne organizácie a združenia

Z celkového počtu respondentov v poľnohospodárstve pracuje 12,6 % (13 resp.), v potravinárskej výrobe 21,3 % (22 resp.), 25 % (26 resp.) pôsobí v školstve pre PPOK, 10,7 % (11 resp.) v zdravotníctve a sociálnej starostlivosti, 8,7 % (9 resp.) vo veľkoobchode a v maloobchode. V odvetviach doprava a skladovanie pôsobí 5,8 % respondentov, verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie 3,9 %, finančné sprostredkovanie zabezpečuje 2,9 % resp., v odvetví výroba a rozvod elektriny, plynu a vody pracuje 0,9 % resp. a ostatné spoločenské, sociálne a osobné služby zabezpečuje 0,9 % respondentov. Z celkového počtu respondentov je 10,7 % nezamestnaných.

Tab. 1 Zamestnanosť respondentov v odvetví Výroba potravín a nápojov

Počet absolventov	Kód	činnosť
4	15 100	Výroba, spracúvanie a konzervovanie mäsa a výroba mäsových výrobkov
0	15 200	Spracúvanie a konzervovanie rýb a výroba rybích výrobkov
2	15 300	Spracúvanie a konzervovanie ovocia a zeleniny
0	15 400	Výroba rastlinných a živočíšnych olejov a tukov
8	15 500	Výroba mliečnych výrobkov
2	15 600	Výroba mlynských výrobkov, škrobu a škrobových výrobkov
1	15 700	Výroba hotových krmív
3	15 800	Výroba ostatných potravinárskych výrobkov
0	15 900	Výroba nápojov
1		Výroba hotových jedál
1		Výroba jednoduchých výrobkov teplej a studenej

		kuchyne
22		spolu

Respondenti na pracoviskách vykonávajú činnosti, na ktoré postačuje podľa ich názorov nasledovné vzdelanie: vysokoškolské inžinierske – 56 respondentov, stredoškolské – 27 respondentov, iné 3 respondenti (učňovské – 2, základné -1). Z uvedeného je zrejmé, že niektorí respondenti prijali aj voľné pracovné miesto (VPM) nezodpovedajúce ich odbornému vzdelaniu a uprednostnili vôbec nejakú prácu a možno aj menej výhodnú prácu ako žiadnu. Faktom je, že v niektorých okresoch Slovenska je ponuka voľných pracovných miest nulová. Z celkového počtu respondentov neodpovedalo na túto otázku 15 respondentov, z toho 11 je nezamestnaných.

Pozíciu vrcholového manažmentu vykonávajú 2 respondenti, stredného manažmentu 18, operačného manažmentu 6, samostatného pracovníka 39, odborného asistenta 7, doktoranda 17.

U respondentov prevláda dochádzanie za prácou (48 respondentov), v blízkosti svojho bydliska pracuje 45 respondentov. Do 20 km dochádza 30 respondentov, od 21 do 50 km 12 respondentov, od 51 do 100 km dochádza 5 respondentov, od 150 do 200 km dochádza 1 respondent.

Existujúca nerovnováha medzi ponukou a dopytom po práci spôsobuje v turbulentnom podnikateľskom prostredí výrazné celospoločenské problémy, najvýraznejšie sa prejavuje v nezamestnanosti obyvateľstva.

Positívne možno hodnotiť, že absolventi FBP SPU sa na trhu práce pomerne rýchlo umiestňujú (tab. 2).

Tab. 2 Nástup respondentov do prvého zamestnania

doba	Počet resp., %	doba	Počet resp., %
a/ do jedného mesiaca	15,5	f/ do 6 mesiacov	5,8
b/ do 2 mesiacov	6,8	g/ do 7 mesiacov	4,8
c/ do 3 mesiacov	14,6	h/ do 10 mesiacov	0,9
d/ do 4 mesiacov	4,8	i/ do 12 mesiacov	5,8
e/ do 5 mesiacov	4,8	j/ ešte som nenastúpil/a	7,8

Popri zamestnaní študovalo 7,8 % respondentov.

K najvýznamnejším prioritám pri hľadaní práce podľa názorov respondentov patria: uplatnenie sa vo vyštudovanom odbore 61 názorov, možnosť odborného rastu 55, ohodnotenie práce 55, bezpečnosť a istota práce 29, miesto trvalého bydliska 18, kultúrnosť práce 12, pohyblivý pracovný čas 7, zdravotné obmedzenia 3 názory.

Na trhu práce sa bezproblémovo uplatnilo 51 respondentov. Zvyšní respondenti vyznačili tieto problémy pri hľadaní práce: nedostatok voľných prac. miest (VPM) vo vyštudovanom odbore - 51 respondentov, nedostatok VPM v mieste trvalého bydliska - 48 respondentov, nezáujem zamestnávateľov o absolventov – 44 respondentov, nutnosť

sťahovať sa za prácou – 8 respondentov, problémy s nájdením prechodného bydliska – 2 respondenti, nezáujem zamestnávateľov o prácu žien – 3 respondenti, iné problémy uviedli 3 respondenti.

Na získanom pracovnom mieste je spokojných 64 respondentov, 26 je nespokojných. K najčastejším dôvodom nespokojnosti patria: nízke finančné ohodnotenie – 28 respondentov, nedostatočné využívanie nadobudnutých vedomostí a zručností – 24 respondentov, obmedzená možnosť kariérneho rastu – 14 respondentov, zlé medziľudské vzťahy – 5 respondentov, nevyhovujúce pracovné podmienky – 13 respondentov, iné dôvody vyznačilo 6 respondentov.

Počas vysokoškolského vzdelania študenti nadobúdajú najnovšie teoretické vedomosti v jednotlivých disciplínach a tiež praktické zručnosti v laboratóriách jednotlivých katedier a výskumných pracovísk. Zaujímalo nás, ako respondenti hodnotia prípravu na FBP SPU. Z prieskumu vyplýva, že teoretickú prípravu na FBP SPU považuje 60 respondentov za postačujúcu, 34 za čiastočne postačujúcu, nepostačujúca bola pre 1 respondenta. K otázke sa nevedelo vyjadriť 7 respondentov. Praktická príprava bola pre 44 respondentov čiastočne postačujúca, postačujúca pre 26, nepostačujúca pre 22 respondentov. K otázke sa nevedelo vyjadriť 10 respondentov.

Na SPU funguje európsky systém prenosu kreditov (ECTS), v rámci ktorého študenti majú možnosť absolvovať aj študijné pobyty na univerzitách v zahraničí. Pobyt v zahraničí absolvovalo 19 respondentov, z toho 4 respondenti absolvovali študijný pobyt (študentské mobility), 1 respondent študijný pobyt s možnosťou pracovať a pracovný pobyt absolvovali 14 respondenti. Pobyt v zahraničí neabsolvovalo 83 respondentov.

V rámci trendov celoživotného vzdelávania sme sa respondentov pýtali aj na formy ďalšieho vzdelávania. Zistili sme, že ďalšie vzdelávanie respondentov organizovanými formami využívajú nasledovne: školenia využíva 43,7% respondentov, jazykové kurzy 39,8 % respondentov, semináre 15,5% respondentov, konferencie 13,6 % respondentov, doktorandské štúdium 13,6 % respondentov, iné formy 7,8 % respondentov, exkurzie 6,8 % respondentov.

Formou samoštúdia sa vzdelávajú respondenti prevažne prostredníctvom internetu 70 %, svetové jazyky študuje 41,7 %, odborné knihy číta 38,8 %, odborné časopisy 36,9 % prostredníctvom médií sa vzdeláva 31 % respondentov, iné formy využíva 3,9 % respondentov.

Zručnosti vo svetových jazykoch uplatňuje 44 % respondentov, dvoma svetovými jazykmi aktívne komunikuje 3 % respondentov (anglicky + nemecky, anglicky + španielsky) a 25 % respondentov iba v anglickom jazyku a 7 % v nemeckom jazyku.

Aktívne jedným svetovým jazykom (prevažne AJ) a zároveň pasívne druhým svetovým jazykom komunikuje 9 respondentov.

Pasívne komunikuje dvoma jazykmi 4,8 % respondentov (anglicky + nemecky, nemecky + rusky), 8,7 % iba anglicky, 4,8 % nemecky, 1 % respondentov francúzsky.

Zvyšných 46,6% respondentov svoje zručnosti v komunikácii vo svetových jazykoch nevyužíva.

Záver

Vyhodnotením vstupných údajov o absolventoch FBP SPU môžeme sformulovať tieto silné a slabé stránky uplatneniatýchto absolventov na medzinárodnom trhu práce:

K silným stránkam patrí:

- priamo v poľnohospodárskej a potravinárskej výrobe a v školstve pre tieto odvetvia pracuje 58,9 % respondentov,
- v zdravotníctve pracuje 10,7 % respondentov prevažne absolventov študijného programu aplikovaná biológia,
- až 88 % absolventov pôsobí vo vyštudovanom odbore,
- takmer šestina respondentov nastúpila do prvého zamestnania do 1 mesiaca,
- do pol roka od ukončenia štúdia sa na trhu práce uplatnilo 74 % respondentov, ktorí študentské mobility absolvovali a 48 % respondentov, ktorí sa ich nezúčastnili,
- teoretická príprava je postačujúca pre 58 % respondentov,
- ďalšie vzdelávanie viacerými organizovanými formami využíva 76,7 % a samoštúdium uplatňuje 87,3 % respondentov.

K slabým stránkam možno zaradiť skutočnosť, že až 43 % respondentov praktickú prípravu na FBP považuje vzhľadom na získané zamestnanie za čiastočne postačujúcu.

Cieľom tejto správy nie je analýza trhu práce podľa odvetví ani podľa regiónov SR. Je však zrejmé, že prebiehajúca hospodárska a finančná kríza na európskych a amerických trhoch sa odráža aj v podmienkach Slovenska, kde je ponuka voľných pracovných miest ako aj miera nezamestnanosti obyvateľstva v jednotlivých okresoch výrazne diferencovaná.

Predpokladáme, že absolventi FBP SPU nadobudnuté vedomosti a zručnosti budú v podnikateľských subjektoch, v prevádzkach poľnohospodárskych a potravinárskych, vo výskumných a kontrolných inštitúciách ako aj ďalších príbuzných využívať intenzívnejšie po stabilizácii makro- a mikroekonomického podnikateľského prostredia krajín EÚ a Slovenska.

Ing. Dagmar Kozelová, PhD., Katedra hygieny a bezpečnosti potravín FBP SPU Nitra

V Nitre, 14.11.2011